

УДК 378:34

О. В. ЛИСОДЕД

Україна, Національна юридична академія
України ім. Ярослава Мудрого

ДЕЯКІ ПИТАННЯ ПРОВЕДЕННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТСЬКИХ ОЛІМПІАД І КОНКУРСІВ З ЮРИДИЧНИХ НАУК

Останнім часом широке розповсюдження отримала практика проведення всеукраїнських, відомчих, галузевих та власних (у межах навчального закладу) студентських наукових олімпіад, конкурсів, конференцій, семінарів та інших наукових заходів, направлених на розвиток студентської науки, обговорення і підбиття підсумків наукових та науково-дослідних робіт студентів, прищеплення студентам навичок узагальнення та аналізу отриманих результатів досліджень тощо. Ці заходи, з однієї сторони, допомагають студентам розширити та поглибити знання з багатьох навчальних дисциплін, обговорити актуальні наукові проблеми, взяти участь у дискусіях і висловити власні думки, являються стимулом для активізації подальших наукових досліджень. З другої ж сторони, за результатами їх проведення, для навчального закладу є можливість виявити найбільш здібних, перспективних студентів, здатних продовжити свої дослідження чи приступити до нових наукових досліджень вже після закінчення навчального закладу. Як правило, такі студенти рекомендуються чи запрошуються до магістратури або аспірантури і в подальшому, захищаючи кандидатські дисертації, поповнюють ряди молодих науковців.

Серед таких заходів республіканського рівня, в першу чергу, слід назвати Всеукраїнську студентську олімпіаду, чергове положення про яку затверджено наказом Міністерства освіти України від 28 грудня 1999 р. № 444. Мета цієї олімпіади – виявлення, відбір та підтримка обдарованої студентської молоді, розвиток та реалізація здібностей

студентів, стимулювання творчої праці студентів та науково-педагогічних працівників, підвищення якості підготовки фахівців, активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів, інтенсифікація та вдосконалення навчального процесу.

Олімпіада з 1995 р. проводиться щорічно і вже встигла завоювати визнання серед студентства багатьох вищих навчальних закладів, у тому числі і серед студентів правових факультетів та юридичних навчальних закладів, оскільки вона проводиться і зі спеціальності “правознавство”. Активним учасником олімпіади з правознавства є і студентська команда Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, студенти якої у 1999/2000 навчальному році посіли третє місце, у 2000/2001 навчальному році – перше і третє місце, у 2001/2002 навчальному році – перше місце.

Традиційно олімпіада проводиться в два етапи: перший етап проводиться в межах кожного вищого навчального закладу, а другий – в базових вищих навчальних закладах, які призначаються на строк не менше ніж три роки. Таким базовим вищим навчальним закладом для проведення олімпіади зі спеціальності “правознавство” останніми роками призначається Чернівецький національний університет. Високо цінуючи авторитет і наукові здобутки такого навчального закладу, як Чернівецький національний університет, і його внесок у проведення олімпіади, все ж таки хотілося б вказати і на певні недоліки та негативні фактори, які, за результатами рецензування питань і завдань, які виносилися на Всеукраїнську студентську олімпіаду з правознавства у 1999–2001 рр., на думку Студентського наукового товариства та висновків фахівців Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого, притаманні проведенню олімпіади і впливають на результати оцінки знань учасників. До них, зокрема, можна віднести невідповідність вимог, викладених в листі-заявці від організаторів, фактичним умовам проведення олімпіади; нерівну кількість учасників в складі команд, які беруть участь в олімпіаді; нечіткість формулювання

завдань (особливо в тестах) і неправильне їх пояснення конкурсантам організаторами олімпіади і членами журі; винесення на олімпіаду теоретично суперечливих завдань, які мають декілька варіантів відповідей, що ускладнює оцінку знань учасників і дає можливість журі на власний розсуд їх оцінювати; нерівномірна кількість завдань чи питань з різних юридичних дисциплін тощо. Слід також зазначити, що серед членів журі недостатньою є і кількість кваліфікованих науковців, частина журі – це практичні працівники органів прокуратури, Міністерства внутрішніх справ України, юридичних консультацій, які працюють в університеті за сумісництвом, не мають вчених ступенів і звань та відповідних навичок проведення студентських олімпіад. Подібні негаразди у подальшому певною мірою відштовхують студентів від участі у заходах, впливають на їх бажання займатися науковою діяльністю.

На нашу думку, Міністерству науки і освіти України слід повернутись до практики призначення як базових тих вищих навчальних закладів, де склалися відомі наукові школи, міцні традиції та висококваліфікований професорсько-викладацький склад, який може проводити студентські олімпіади на високому науковому та професійному рівні. Вбачається, що такими базовими вищими навчальними закладами при проведенні наступних олімпіад з правознавства можуть бути Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Одеська національна юридична академія чи Львівський національний університет імені Івана Франка. Останній заклад, до речі, і був спочатку визнаний базовим згідно з наказом Міністерства освіти України від 17 січня 1995 р. № 18, яким було започатковано проведення Всеукраїнської студентської олімпіади, він має великий досвід проведення олімпіад з правознавства і на нього при проведенні олімпіад не було нарікань.

Серед конкурсів республіканського рівня хотілося б відзначити Всеукраїнський конкурс студентських наукових робіт із природничих, технічних і гуманітарних наук, проведення якого також було започат-

ковано у 1995 р. Базовою організацією для проведення конкурсу у галузі юридичних наук була обрана Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого (у той час – Українська юридична академія). Як показує аналіз результатів конкурсу за останні роки, інтерес до нього з боку студентів постійно зростає. При цьому збільшується як кількість представлених студентських наукових робіт (якщо п'ять років тому на конкурс було подано 60 робіт, то в цьому році – понад 130 робіт), так і кількість вищих юридичних навчальних закладів, з яких надходять ці роботи. Багато представлених студентських робіт являють собою фундаментальні, якісно виконані, завершені наукові праці, автори яких, безумовно, отримують дипломи переможця чи заохочувальні дипломи.

Проте, започаткувавши подібний конкурс з юридичних наук, Міністерство освіти України у подальшому самоусунулось від його проведення, організаційного, методичного і технічного забезпечення та фінансування. Все це на сьогоднішній день Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого проводить сама: від розсилки інформаційних повідомлень до нагородження переможців. Таку позицію Міністерства освіти і науки України не можна визнати виваженою, і вона повинна бути найближчим часом переглянута. Адже активізація наукової роботи студентів, підтримка обдарованої молоді з метою підготовки фахівця високої кваліфікації, формування особистості майбутнього вченого, забезпечення держави високим науковим потенціалом є завданням не тільки окремого вищого навчального закладу, а й держави, політику якої у сфері освітньої і наукової діяльності реалізує у тому числі і Міністерство освіти і науки України. Сподіваємося, що висловлені нами побажання знайдуть підтримку і реалізацію в Міністерстві освіти і науки України.